

państwowych do szkolnictwa wyznaniowego wynikał przede wszystkim z realizowanej wówczas polityki laicyzacyjnej systemu oświaty i całego życia społecznego. Zarówno likwidacje szkół wyznaniowych, jak i ograniczenia ich działalności stanowiły przejaw tej polityki. Szkoły wyznaniowe, które nie zostały zamknięte, poddawane były tym samym procesom laicyzacyjnym co szkoły państwowe. Wynikało to z konieczności podporządkowania się różnorodnym przepisom i zarządzeniom władz odnoszącym się do całego systemu szkolnictwa.

Problematyka dotycząca szkół wyznaniowych nie zawsze jest traktowana jako zagadnienie odrębne. W przeszłości tego rodzaju podejście wynikało z pozytywistycznego ustosunkowania się poszczególnych autorów do założeń polityki państwa, obecnie zaś może być wyrazem stanowiska, że szkoły typowe dla ustroju szkolnictwa – prowadzone przez instytucje wyznaniowe – zasadniczo podlegają tym samym przepisom prawnym co inne szkoły niepaństwowe, a więc nie mają żadnych cech specyficznych i tym samym nie potrzebują osobnego omawiania. Dlatego bardzo korzystnym wypełnieniem tej luki jest prezentowana publikacja Artura Mezglewskiego. To bardzo dobra monografia, ułatwiająca zrozumienie skomplikowanej problematyki szkolnictwa wyznaniowego w czasach PRL-u. Jasny, spójny i pogłębiony wykład oparty na archiwaliach, często nieznanymi, systematyzuje zagadnienie tak ważne w życiu związków wyznaniowych i państwa. Autor nie pomija żadnych kwestii, często trudnych, zajmując w wielu z nich własne stanowisko. Publikacja ta jest godna polecenia historykom, prawnikom oraz tym wszystkim, którzy są zainteresowani stosunkowo niedawnym okresem systemu totalitarnego, jakim był czas PRL-u.

Krzysztof Orzeszyna

Katedra Kościelnego Prawa Publicznego WPPKiA KUL

Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II. Materiały ogólnopolskiej sesji naukowej zorganizowanej 23 października 2003 r. w Lublinie, red. ks. Stanisław Tymosz, Lublin: Wydawnictwo KUL 2004, ss. 216, nk. 12.

Znane i cenione Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego opublikowało dzieło zbiorowe *Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II*. Stanowi ono dorobek twórczy ogólnopolskiej sesji naukowej, zorganizowanej z okazji 25-lecia pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim przez Katedrę Historii Źródeł Kościelnego Prawa Polskiego na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji tej uczelni.

Należy w pełni zgodzić się z twierdzeniem ks. prof. dr hab. Antoniego Dębińskiego, że temat obrad został dobrany bardzo trafnie (s. 11). Konferencję zorganizowano bowiem w roku 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II. Pogląd ten uzasadnia

również udział w sesji specjalistów różnych dziedzin wiedzy – prawa kanonicznego, historii prawa, teologii. Uczeni uczestniczący w obradach reprezentowali różne katolickie środowiska naukowe: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Papieską Akademię Teologiczną w Krakowie i Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Obrady sesji poprzedziły dwa wystąpienia gospodarzy oraz odczytanie listów hierarchów Kościoła, co znalazło wyraz w recenzowanej pracy.

Pierwsza z wypowiedzi organizatorów to „Słowo wprowadzające” ks. prof. dr hab. Stanisława Tymosza, kierownika Katedry Historii Źródeł Kościelnego Prawa Polskiego, druga zaś w kolejności to „Otwarcie sesji naukowej” ks. prof. dr hab. Antoniego Dęblińskiego, prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL.

Słowa przesłania (listy) prezentują własne przemyślenia i ustalenia oraz wyrazy uznania i podziękowania za podjęcie ważkich zagadnień w dziele ewangelizacji i życzenia twórczych osiągnięć naukowych, kierowane do uczestników sesji przez hierarchów Kościoła: bpa prof. dra hab. Józefa Życińskiego, arcybiskupa metropolity lubelskiego, na ręce ks. bp. prof. dr hab. Andrzeja Dzięgi, dziekana wydziału PPKiA i bpa prof. dra hab. Piotra Libery, Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski za pośrednictwem ks. prof. dra hab. Stanisława Tymosza.

Niewątpliwie przesłanie hierarchów i wystąpienia wstępne organizatorów, z uwagi na ich meritum, stanowią integralną część sesji naukowej.

W recenzowanym dziele swoje artykuły naukowe prezentują:

— ks. prof. dr hab. Edward G ó r e c k i, *Jan Paweł II a Synod Biskupów w latach 1978-2003*;

— ks. prof. dr hab. Wojciech G ó r a l s k i, *Udział papieża Jana Pawła II w synodach polskich*;

— ks. prof. dr hab. Jan D u d z i a k, *Elementy prawne w duszpasterskim synodzie archidiecezji krakowskiej z lat 1972-1979*;

— ks. prof. dr hab. Antoni D ę b i ń s k i, *Aksjologia Jana Pawła II w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego*;

— ks. prof. dr hab. Stanisław T y m o s z, *Wkład Jana Pawła II w dzieło II Polskiego Synodu Plenarnego*;

— ks. dr Franciszek N i e c k a r z, *Edukacja seminaryjna w świetle uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego*;

— ks. prof. dr hab. Krzysztof G ó ź d ź, *Witalność Kościoła w papieskim posługiwaniu Wędrownego Misjonarza*;

— ks. prof. dr hab. Henryk M i s z t a l, *Znaczenie polskich beatyfikacji i kanonizacji w nauczaniu Jana Pawła II*;

— dr Elżbieta S z c z o t, *Implikacje prawne nauczania Jana Pawła II o Eucharystii z uwzględnieniem II Polskiego Synodu Plenarnego*.

Tak więc w dziewięciu artykułach Autorzy przekazują aktualny stan wiedzy, własne ustalenia i swoje przemyślenia w odniesieniu do wielorakiej problematyki poszczególnych dziedzin synodalności Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II.

Każdy artykuł jest samoistną i głęboką w treści pracą naukową, jednak łącznie stanowią one zwartą metodologicznie i naukowo, logicznie jednolitą publikację katolickiej nauki. Ukazują również oryginalne formy kształcące i artykułujące świadectwo, w którym wszyscy się odnajdują.

Dzieło zawiera niewymiernie ważne w nauczaniu Kościoła bogactwo i różnorodność treści sakralnych, moralnych, etycznych, społecznych i narodowych. Treści ich podporządkowane są ewangelicznej idei doskonalenia osobowości człowieka w jego wiecznej łączności z Bogiem.

Kluczowym osiągnięciem sesji naukowej, co znalazło istotny wyraz w recenzowanej pracy, jest wielopłaszczyznowe ukazanie synodalności Kościoła w działaniach reformistycznych. Znalazło to odbicie w nawiązywaniu do synodalności Kościoła powszechnego i wkładu w jego naukę polskich synodów diecezjalnego i plenarnego – Synod Biskupów, II Polski Synod Plenarny i Duszpasterski Synod Archidiecezji Krakowskiej.

Wszystkie artykuły zaopatrzone są w aparat naukowy. Zawierają bogate przypisy źródłowe – literatura i archiwalia – bądź przypisy informacyjne.

Na uwagę zasługuje okoliczność wzbogacenia pracy kolorowymi fotografiami, dokumentującymi przebieg obrad. Fotografie prezentują Autorów artykułów (referatów) i uczestników sesji naukowej.

Za wzorową należy uznać także redakcyjną stronę dzieła.

Na zakończenie recenzji nasuwa się jednoznaczny wniosek, że dorobek konferencji przekazany do publicznego obrotu naukowego w postaci publikacji *Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II* winien być powszechnie dostępny. Przemawiają za tym dwa zasadnicze powody: po pierwsze, poszerza on i pogłębia wiedzę o synodalności Kościoła w nauczaniu i działaniu Ojca Świętego Jana Pawła II; po drugie, istnieje pilne zapotrzebowanie społeczne na tego typu literaturę.

Osiągnięcia naukowe winny spełniać użyteczną funkcję w służbie Bogu, Kościołowi, Ojczyźnie i człowiekowi. Takimi parametrami wartości badawczych legitymuje się lubelska konferencja na KUL, komasująca je w postaci dzieła noszącego syntetyczny i kontaktowy społecznie tytuł: *Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II*.

Jerzy Markiewicz